

прийняття рішень і шляхом зусиль для досягнення постійних покращень у виробничому процесі, сприяючи мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище і соціально-економічні наслідки, а отже, загальні витрати на ведення бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Балковська В.В. Формування стратегічних конкурентних переваг підприємства для забезпечення підвищення конкурентоспроможності. Економіка і суспільство. 2017. № 13. С. 44–50.
2. Костецька Н.І. Класифікація витрат як основа формування стратегії зниження витрат підприємства. Вісник ХНУ. 2015. № 21. С. 21–26.
3. Олійник Т.І., Косенко А.О. Управління виробничим потенціалом підприємства. Електронне наукове фахове видання Ефективна економіка. 2020. № 11.
4. Пелагей О.Р. Класифікація факторів впливу на витрати підприємства. Харківський національний економічний університет імені Сергія Кузнеця. 2018. № 21. С. 45–49.

УДК 336-022.322:004.4'24-057.54

КАЧАН Д.А., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

E-mail: kachan.dmytro@btsau.edu.ua

РОБОТИЗОВАНІ ФІНАНСОВІ РАДНИКИ, ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СТАЛИХ ФІНАНСІВ

Узагальнено розуміння сутності роботизованих фінансових радників та висвітлено їх роль у сприянні сталому розвитку фінансового сектору. Систематизовано еволюцію та передумови виникнення даної категорії фінансових послуг, висвітлено їх основні функції, а також виділено переваги, недоліки та перспективи розвитку робо-радників.

Ключові слова: Fintech, роботизовані фінансові радники, сталі фінанси, інвестування.

D. Kachan, candidate of Economic Sciences (PhD)

Bila Tserkva National Agrarian University

ROBOTIC FINANCIAL ADVISORS AS A TOOL FOR THE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE FINANCE

The article summarizes the understanding of the essence of robotic financial advisors and highlights their role in promoting the sustainable development of the financial sector. The evolution and prerequisites for the emergence of this category of financial services are systematized, their main functions, advantages, disadvantages and prospects for the development of robo-advisors are highlighted.

Key words: Fintech, robotic financial advisors, sustainable finance, investing

У сучасних умовах відбувається інтенсивне поширення інструментів цифровізації в діяльності фінансових організацій, що істотно змінює надання та доступність фінансових послуг для клієнтів. Серед цифрових інструментів розглянемо роботизованих фінансових радників, які зумовлюють суттєвий прорив у сфері фінансових консультаційних послуг на основі використання інноваційних технологій та штучного інтелекту для

автоматизованого управління інвестиціями та фінансового планування. Цей технологічний підхід пропонує для фінансових організацій використання економічно ефективної альтернативи традиційним консультантам, що забезпечує повний доступ до послуг з управління капіталом.

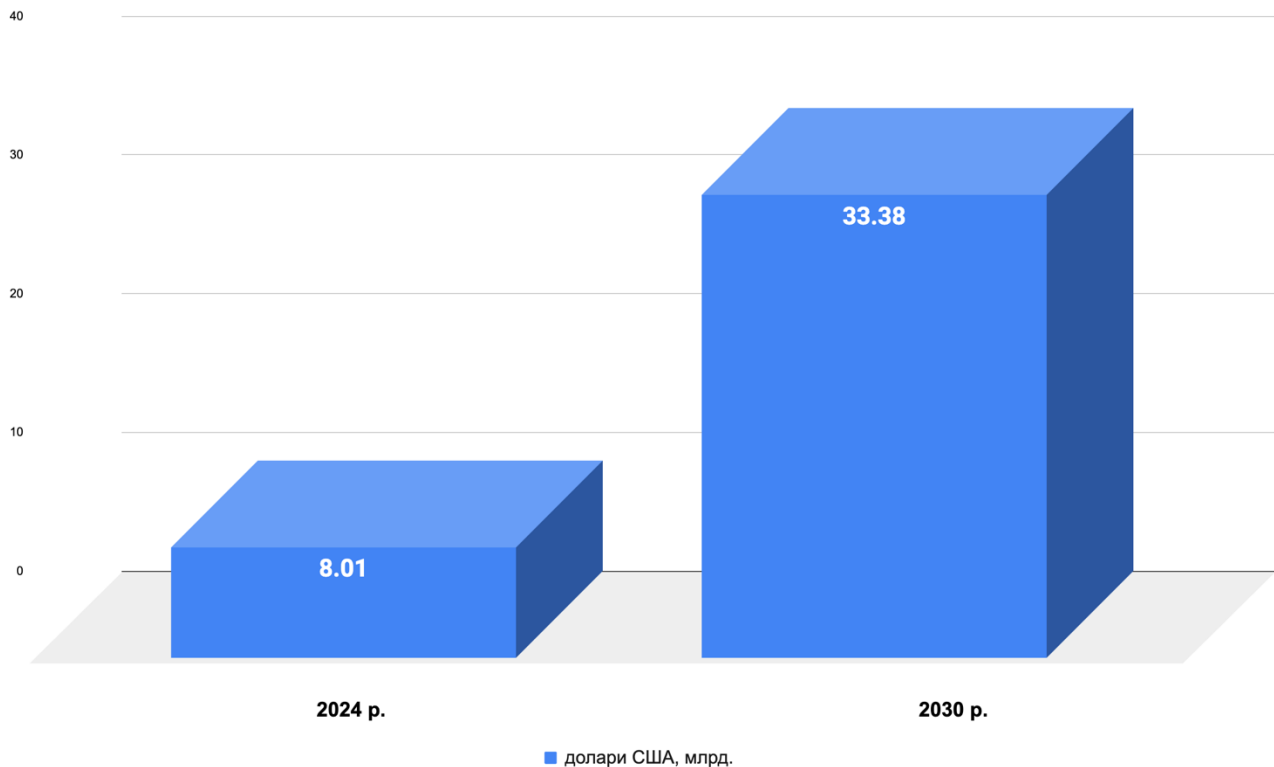
Так, роботизований фінансовий радник – це цифрова платформа, яка надає послуги автоматизованого фінансового планування на основі математичних алгоритмів або методів машинного навчання. Ці системи передбачають мінімальне втручання людини у оброблення інформації про клієнта при формуванні інвестиційних портфелів та управлінні ними, відповідно до фінансових цілей та допустимого рівня ризику [1]. Як правило клієнти фінансової організації заповнюють анкету, у якій збираються дані про їхні демографічний та фінансовий стан, інвестиційні цілі та побажання щодо рівня ризику. У подальшому ця інформація використовується для формування диверсифікованого портфеля, який часто складається з недорогих біржових фондів (ETF – Exchange Traded Fund) або індексних фондів [2].

Серед основних функцій роботизованих фінансових радників слід виділити такі: управління інвестиційним портфелем, яке передбачає автоматизований розподіл активів та управління ними на основі профілів клієнтів; ребалансування, тобто систематичне коригування інвестиційних портфелів для підтримки розподілу активів відповідно до цілей інвестора; моніторинг ефективності інвестицій порівняно з контрольними показниками, які обґрунтовуються залежно від галузей та цілей інвестування; оптимізація податкових виплат на основі обґрунтованих стратегій [3].

Очевидно, що поява роботів-радників у фінансових організаціях була зумовлена наслідками фінансової кризи 2008 р., після чого відбулося стимулювання попиту у клієнтів фінансового ринку на більш прозорі та доступні рішення для управління капіталом. Відомо, що перший широковідомий роботизований фінансовий радник Wealthfront з'явився у 2008 р., що стало початком нової ери в управлінні фінансами [4]. Саме після цього відбулося більш інтенсивне поширення роботів у фінансовому секторі, у 2024 р. в усьому світі доступно понад 200 різних послуг, які надаються роботами [2].

Отже, ринок роботизованих фінансових радників зазнав значного зростання в останні роки, що підтверджують наступні дані: у 2024 р. обсяг світового ринку становить 8,01 млрд доларів США і, за прогнозами, продовжить зростати зі середньорічним темпом приросту 26,71%, досягнувши 33,38 млрд доларів США до 2030 року. Для порівняння у 2023 році ринок оцінювався лише в 6,61 млрд доларів США [5]. Динаміку глобального ринку послуг фінансових радників наведено на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка глобального ринку послуг фінансових радників

Джерело: Global Robo Advisor Market by Business Model, Provider, Service Type, End-User - Forecast 2024-2030 [6]

До основних переваг роботизованих фінансових радників варто віднести:

1. Економічну ефективність їх використання внаслідок того, що роботи-радники зазвичай стягують меншу комісію із клієнта порівняно з традиційними, яка зазвичай становить від 0,2 % до 0,5 % від активів під управлінням, порівняно з 1 % або більше для людей радників [7];
2. Доступність у використанні, оскільки багато робо-радників мають низькі або взагалі не мають мінімальних інвестиційних вимог, що робить їх доступними для ширшої аудиторії, особливо для молодих інвесторів та інвесторів з обмеженим капіталом;
3. Автоматизацію інвестиційних процесів забезпечує ефективне управління інвестиційним портфелем без постійного контролю з боку людини [8];
4. Підвищення фінансової грамотності клієнтів забезпечується шляхом надання користувачам доступу до інструментів та ресурсів для самостійного управління інвестиціями внаслідок чого робо-радники позитивно впливають на підвищення фінансової грамотності клієнтів [2,3].

Водночас у науковій літературі [2,3] виділяють суттєві недоліки у використанні робо-радників, а саме: недостатню персоналізацію клієнта, хоча вони можуть адаптувати інвестиційні портфелі на основі початкових даних, однак робо-радники не можуть надати той самий рівень персоналізованих порад, який можуть запропонувати люди завдяки систематичній взаємодії із фінансовим консультантом; обмежений обсяг послуг, оскільки більшість роботів-радників зосереджуються переважно на управлінні інвестиціями і не

задовольняють потреби у комплексному фінансовому плануванні, наприклад, плануванні управління нерухомістю або управлінні грошовими потоками; чутливість до змін ринку внаслідок того, що автоматизовані системи можуть реагувати не так ефективно, як люди, у періоди волатильності ринку або коли виникають унікальні обставини, що вимагає оперативної експертної оцінки та судження.

Очевидно, що впровадження роботизованих фінансових радників зумовило трансформацію сфери фінансового консультування на основі використання цифрових технологій з метою розробки автоматизованих інвестиційних рішень із нижчими витратами. Доцільність використання роботів радників підтверджується їх значними перевагами з точки зору доступності та ефективності, однак потенційні користувачі повинні ретельно зважити власні індивідуальні потреби, а також існуючі обмеження, властиві цим системам, їхнім фінансовим цілям. Оскільки цифрові технології продовжують розвиватися, можливості та пропозиції роботів-радників будуть розширюватися в напрямі посилення властивих їм переваг та зниження негативного впливу притаманних їм недоліків.

Список використаних джерел:

1. What is a Robo-Advisor? Article by Sara-Jayne Slack at Investing.com. 21.08.2024. URL: <https://www.investing.com/academy/trading/what-is-a-robo-advisor/>
2. What is a robo-advisor? Article by Kinza Yasar at Tectarget.com. 11.2023. URL: <https://www.techtargget.com/searchenterpriseai/definition/robo-advisor>
3. What are Robo-Advisors? Article at Corporatefinanceinstitute.com. <https://www.techtargget.com/searchenterpriseai/definition/robo-advisortefinanceinstitute.com/resources/wealth-management/robo-advisors/>
4. Official website of Wealthfront. URL: <https://www.wealthfront.com/>
5. Robo Advisor Global Market Forecast Report 2024-2030, with Focus on Recent Developments with Hedgehog, Revolut and J.P. Morgan. 12.09.2024. URL: <https://www.globenewswire.com/news-release/2024/09/12/2945297/0/en/Robo-Advisor-Global-Market-Forecast-Report-2024-2030-with-Focus-on-Recent-Developments-with-Hedgehog-Revolut-and-J-P-Morgan.html>
6. Global Robo Advisor Market by Business Model (Hybrid Robo Advisors, Pure Robo Advisors), Provider (Banks, Fintech Robo Advisors, Traditional Wealth Managers), Service Type, End-User - Forecast 2024-2030. 06.2024. URL: <https://www.researchandmarkets.com/reports/5666568/>
7. Krishnateja Shiva , Pradeep Etikani , Vijaya Venkata Sri Rama Bhaskar , Santosh Palavesh , Arth Dave. The Rise Of Robo-Advisors: Ai-Powered Investment Management For Everyone. *Journal of Namibian Studies*. 2022. Vol. 31. URL: <https://namibian-studies.com/index.php/JNS/article/view/7366>
8. Hui Zhu, Olli Vigren, Inga-Lill Söderberg. Implementing artificial intelligence empowered financial advisory services: A literature review and critical research agenda. *Journal of Business Research*. 2024. Vol. 174. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0148296323008536>